

ne Prljević iz Zgodovinskega arhiva Užice. Asija Filan je predstavil posebnosti koriščenja arhivskega gradiva iz socialistične dobe in spremembah lastništva v fondih Arhiva Unsko-sanskega kantona. Problematika koriščenja arhivskega gradiva imovinsko pravne provenience v Arhivu Tuzelskega kantona je predstavila Hatidža Fetahagić. Stevan Mačković iz Zgodovinskega arhiva Subotica je predstavil rezultate dela in polje delovanja njihovega arhiva v dobi tranzicije.

Vsi referati so v daljši obliki objavljeni v publikaciji Arhivska praksa 10, 2007. O problematiki stanja in ravnanja z arhivskim gradivom je svoje izkušnje podalo kar nekaj arhivistov iz različnih držav. Pri tem so se odprla številna vprašanja, s katerimi smo obremenjeni skoraj vsi arhivisti in katerih odgovore bomo morali reševati še na različnih posvetovanjih.

Ivan Fras, Nežka Rašl

33. avstrijsko arhivsko zborovanje v Gradcu

Letošnje 33. zborovanje avstrijskih arhivistov je potekalo 8. in 9. novembra v Gradcu. V imenu Arhivskega društva Slovenije sem se udeležila njihovega zborovanja, ki je bilo istočasno posvečeno pomembnemu jubileju avstrijskega arhivskega društva. V letošnjem letu namreč Združenje avstrijskih arhivistov in arhivistov praznuje 40. letnico svojega delovanja.

Osrednja tema posvetovanja je bila: "*Arhivi kot služba v informacijski družbi*".

Pred začetkom arhivskega zborovanja so imeli avstrijskega arhivisti svoj redni občni zbor.

Po končanem občnem zboru je deželni glavar mag. Franz Voves s svojim govorom otvoril dvo-dnevno zborovanje.

Zborovanje je bilo razdeljeno na tri sekcije, ki so si sledile ena za drugo. Po sekcijah so obravnavali probleme današnje arhivske službe v Avstriji in seveda tudi v drugih državah, kot so: služba za potrebe javnosti, arhivska služba v upravi, odprtost arhivov in skrb za javnost (popularizacija).

Wilhelm Deuer iz Koroškega deželnega arhiva (Celovec) je na začetku prve sekcije nakazal, da se lahko arhivi uveljavijo v javnosti ne samo preko svoje redne dejavnosti (razstave, izdaja publikacij, delo v čitalnici, obiski šolskih skupin ...) ampak tudi s sodelovanjem s sponzorji. Ti lahko namreč izvajajo svoje prireditve v arhivskih prostorih in na ta način si lahko arhivi zagotovijo 10 odstotkov svojih prihodkov.

Arhivist iz Dornbirna (Vorarlberg) Werner Matt je poudaril, da lahko manjši komunalni arhivi tudi preko spletnih strani arhiva veliko naredijo za svojo prepoznavnost. Na primeru "Dornbirn-Lexikon" je

predstavil bazo podatkov za genealoške raziskave. Arhiv je digitaliziral arhivalije, družinske knjige, fotografije, razne intervjuje v bazo podatkov, ki služijo raziskovalcem po spletu za odkrivanje svojih prednikov. Raziskovalci si lahko pridobijo podatke vse tja do 16. stoletja.

Na vprašanje "*Nejevolja in osama? Arhivist razpet med zgodovinsko vedo in službo uporabe arhivskega gradiva*" je na koncu prve sekcije poskušal odgovoriti Michael Hochedlinger z avstrijskega državnega arhiva na Dunaju. Govoril je v prispodobah in poudaril, da je pač arhivist tako v službi znanosti kot tudi v posredovanju informacij (obdelava in znanstvena dejavnost, kot je na primer izdaja virov). Obe dejavnosti se seveda med seboj prepletata, kar pa je dobro tudi za javnost (uporabnike).

Drugo sekcijo (Arhivska služba v Upravi) je začel Hubert Schopf iz Deželnega arhiva v Salzburgu. Predstavil je izkušnjo dobrega sodelovanja salzburškega arhiva z Deželno vlado, še prav posebej z deželno Registraturo. Poudaril je velik pomen stalnega kontakta z uslužbenci na registraturi (arhivarji) in nenehno skrb za njihovo izobraževanje. Pri tem so zelo pomembni še pravni okvirji: arhivistovo poznavanje arhivskega zakona in valorizacija arhivskega gradiva, ki mu delo zelo olajša.

Na to temo smo poslušali še izkušnjo manjšega arhiva (Škofijski arhiv Krka (Gurk) v Celovcu). Referat je podal Peter Tropper. Naštel je več primerov, kako je po eni strani težko sodelovati z nadrejenimi in na drugi strani, kako je lahko sodelovanje vzorno. Izpostavil je medsebojno dobro sodelovanje pri digitaliziranju dokumentov.

Na koncu druge sekcije smo prisluhnili referatu Brigitte Rigele iz Mestnega in deželnega arhiva na Dunaju, ki nam je "nudila" osnove valorizacije (za začetnike) arhivskega gradiva.

V petek (9. novembra) je predavanje pričel Ferdinand Opell. Svojo izjavo o precejšnjem pomenu dobro pripravljene zgibanke o arhivu (o njihovi razpoznavnosti) je ponazoril na primeru dunajskega Mestnega in deželnega arhiva. Dobra zgibanka – dobra razpoznavnost.

Sledili so štirje predavatelji, ki so poudarjali pomen odprtosti arhivov za javnost (popularizacija). Gerhart Marckhgott iz Deželnega arhiva v Linzu je opozoril na nove izzive v arhivski stroki, ki jih prinaša elektronsko arhiviranje.

Gregor Egloff iz Kantonalnega arhiva v Luzernu je razglabljal o velikem pomenu spletnih strani, preko katerih se lahko ozavešča javnost in skrbi za publciranje.

Thomas Just iz Avstrijskega državnega arhiva na Dunaju je v svojem referatu (Novi izzivi v nasprotju z zgodovinskimi arhivi) opozoril na veliko pomanjkljivosti, ki se pojavljajo na spletnih straneh av-

trijskih arhivov. Čeprav so zahteve homogene, istočasno zahtevajo le minimalne standarde. "Poenotenje" bi moral biti cilj vseh arhivov.

V zadnji referatu nam je arhivistka Elisabeth Schöggel-Ernst iz Deželnega arhiva v Gradcu predstavila njihovo spletno stran in kako so ustvarili bazo podatkov na spletu.

Kot sem že omenila, je avstrijsko arhivsko društvo praznovalo 40. letnico svojega delovanja. Na koncu prvega dne zborovanja so ob 19. uri priredili slavnostni sprejem. Uvodno predavanje so zaupali graškemu sociologu, univerzitetnemu profesorju doktorju Karlu Achmanu. Namenili so mu pol ure, a si je za svoje razmišljanje o arhivski službi vzel častitljivo uro in pol.

Po predavanju je bil sprejem pri deželnemu glavarju.

Mira Hodnik

XI. arhivski dnevi Slovaške, Žilina 23. – 25. maj 2007

Slovaško arhivsko društvo je pripravilo arhivske dneve v industrijsko zelo razvitem mestu Žilina na severu Slovaške. Žilina je glavno mesto okraja in leži ob reki Vah. Je tretje najbolj razvito mesto v državi po bruto prihodku na prebivalca. Okraj meri 815 km² in ima 156 539 prebivalcev (1. 1. 2003), mesto Žilina pa ima 85 425 prebivalcev (1. 1. 2006). Glavne panoge okraja/mesta so strojništvo, avtomobilska industrija, metalurgija, stavbeništvo, obdelovanje lesa, papirja, kemijska, elektrotehnična, elektronska, tekstilna, živilska in energetska industrija. Žilina ima univerzo s sedmimi fakultetami, na katerih študira več kot 12 000 študentov.

Posvetovanje je bilo na temo Arhivi 21. stoletja: pristopanje arhivskih fondov k novim tehnologijam. Delo je bilo razdeljeno na tri delovne dni. Uvodne besede je imela predsednica Društva slovaških arhivistov dr. Zuzana Kollarová, nato nas je pozdravila še sekretarka za kulturo na Ministrstvu za notranje zadeve, ki je tudi predstavila okraj Žilina ter projekt digitalizacije, ki se je že začel v knjižnicah, postopoma pa so ga začeli izvajati tudi arhivi in muzeji. Nato nas je pozdravil g. Martin Bacikov v imenu župana Ivana Hrvna. Ta nas je tudi povabil v mestno hišo, kjer je bila na ogled razstava o zgodovini mesta Žilina. Zborovanja so se udeležili referenti iz Češke republike, Avstrije, Nemčije, Madžarske, Poljske in Slovenije.

Prvi dan je začel z referatom dr. Ladislav Vrteš (Odbor za arhivsko in dokumentarno gradivo ministrstva za notranje zadeve Slovaške republike v Bra-

tilslavi), ki je govoril o avtomatiziranem arhivskem informacijskem sistemu v državnem arhivu v Bratislavi. Podrobno je opisal, kaj se razume pod arhivski informacijski sistem iz praktičnega in teoretičnega vidika in ali je definiran v zakonu.

Ing. Josef Hanus (Slovaški državni arhiv Bratislava) je obravnaval koncept digitalizacije v slovaških arhivih in realno stanje, predvsem pa se je osredotočil na digitalizacijo fotografij. Seznanil nas je z izrazi digitalizacija, analogna informacija, digitalna informacija. Dalje je govoril o tehnoloških standardih potrebnih za digitalizacijo, ki jih je uporabljala Slovaška narodna knjižnica v mestu Martine.

Juraj Šedivý (Katedra arhivskih in pomožnih zgodovinskih ved Filozofske fakultete Bratislava) je govoril o konceptu digitalizacije nekaterih tujih projektov. V projektu je načrtoval osnovne podatke, kateri bi imeli tako imenovane "virtualne dvojnike" arhiva, ti pa bi vsebovali: 1. temeljne informacije o arhivu, 2. informacije o arhivskih fondih, 3. informacije o arhivskih pomagalih, možnost vpogleda v arhivske fonde in pomagala, 4. pristop vpogleda arhivskega dokumenta on-line, 5. združevanje s podatkovnimi bazami. Primerjal je Slovaško, Češko in Madžarsko.

Monika Péko (Slovaški državni arhiv Bratislava) je obravnavala digitalizacijo v njihovi ustanovi, sedanje stanje, probleme, s katerimi se srečujejo, in perspektivo za nadaljnje delo. Pri digitalizaciji so se ji porodila vprašanja, na katera je potrebno odgovoriti, preden se prične z digitalizacijo dokumentov, in sicer: kaj se bo potrebovalo, kdo bo to potreboval, kje se bo to potrebovalo, kdaj in kako se bo uporabljalo.

Róbert Mareta (Slovaški državni arhiv Bratislava) je predstavil digitalizacijo srednjeveških listin v Slovaškem državnem arhivu. Govoril je o primarnih dejavnostih povezave s pripravo materialov na digitalizacijo, o programski opremi arhiva za izdelavo digitalnih kopij (softver Sirius, Atlantis, BachScan) in podrobno opisal program za elektronske hranjenje skenov "ProArchiv Listiny".

Mg. Elena Kašiar in *Marta Kalnovič* (Mestni arhiv Banská Štiavnica) sta predstavili njihov pogled na digitalizacijo arhivskih dokumentov velikih formatov tj. map in načrtov. Leta 2006 je arhiv kupil skener CRUSE, kateri skenira do formata 84 x 120 cm z vidljivostjo max. 1200 dpi. Glede na velikost skeniranih map (cca 1–2 GB) je izdelava skenov zahtevna in problematična.

Po kosilu so se predstavile firme, ki se ukvarjajo z digitalizacijo arhivskega in dokumentarnega gradiva.

Drugi dan so se teme nadaljevale, in sicer je najprej prof. dr. Josef Riegel (Štajerski deželni arhiv Gradec, Avstrija) predstavil Štajerski digitalni arhiv, in sicer poglede na digitalizacijo zgodovinskih dnevnik časopisov. Vizija projekta je, da bi bili vsi zgodovinski časopisi dostopni na internetu in da bi se jih lahko